

האיחוד

עלון לשבת קודש

בס"ד

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: נטילת ידיים (ז)

ההפטרה:
"ויקרות יהודיע"
(מלכים ב, יא)

פרשת ויקהל-שבת שקלים ומבשרי

ראש חודש אדר ב' יחול אי"ה בימים חמישי ושישי מולדו ביום רביעי בשעה 12:41 ו-16 חלקים

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (כה,א)

תרי"ג מצוות הם כנגד רמ"ח אברים ושס"ה גידים, שואלים המפרשים: איך אפשר לקיים את המצוות כולן שהרי יש מצוות ששייכות לכהנים ולא לכלל ישראל? וזה שנאמר: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" הורה להם משה שאם יהיו באחדות, באהבה ובריעות ולא יהיו מחלוקות ביניהם אזי יחשב להם שקיימו כל תרי"ג מצוות. ועוד "ויקהל" בגמטריה מקוה, מה מקוה מטרה אף הם אם יטהרו ליבם ויסלקו המחלוקות והקפדות מביניהם יזכו שתשרה הברכה במעשי ידיהם.

"ששית ימי תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם שבת שבתון לה" (כה,ב)

אומר ה"שפתי כהן" זצ"ל: כשנכנסו בני ישראל לארץ אמרה התורה להקב"ה: כעת כל אחד יפנה לשדוהו ומה יהא עליי, אמר לה: נתתי להם שבתות שיעסקו בהם בתורה, ואם יעשו כן, פרנסתם תבוא בקלות, וזה שכתוב: "שבת שבתון לה" - אם תקדישו את השבת לכבוד הקב"ה ותלכו לשיעורי תורה, אזי "ששת ימים תעשה מלאכה" - בקלות, כאילו מאלה! כי היא מקור הברכה וכפי איך שיכבד וייקר כל אחד את השבת כן יזכה לברכה במשך השבוע.

"קוּזוּ מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה" (כה,ה)

"קחו מאתכם" - תיקחו את עצמכם, "תרומה לה'" - תרומתו את עצמכם ותתעלו בעבודת ה'. ואם תשאלו כיצד יכול אדם להתרומם ולהתעלות? "כל נדיב לבו" - שהכול תלוי בלב שהוא מקור החיות, ואם ינדב ליבו לה' ימשך אחריו מעצמו.

פרשת שקלים מזה?

לעולם נקראת פרשת שקלים בשבת שלפני ר"ח אדר (ש"ע אור"ח סי' תרפ"א) מפני שבזמן שבית המקדש היה קיים היו משמיעים על השקלים באחד באדר ע"י הכרות ביה"ד בכל ערי ישראל, לשקול מחצית השקל ע"י כל אחד משרא"ל להביאם לבית המקדש כדי לקנות בהם את קורבנות הציבור של השנה החדשה המתחילה מר"ח ניסן (משנ"ב ס"ק ב). ממצוה זו אנו למדים על אהבת ישראל, שכולם שווים לפני הקב"ה, העני והעשיר, וקורבן כולם עולה לרצון לפניו לכפר על עוונותיהם. ואמרו חז"ל: גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהם לשקליו.

ולעניין סדר הקריאה: 7 עולים לקריאת פרשת השבוע ואומר חצי קדיש, והמפטיר עולה לס"ת וקורא פרשת שקלים ואח"כ אומר חצי קדיש.

בזכות נטילת ידיים

רוברט בורנס נולד בביי-סייד שבניו-יורק. הוא למד בביה"ס הציבורי ושלוש פעמים בשבוע הצטרף לשיעורי עברית, כשסיים ב"היברו סקול" בגיל בר מצוה הוא סימן תאריך זה כנטישת המעט יהדות שידע בחייו. כף רגלו אף פעם לא דרכה בבית הכנסת עד שסבו נפטר, אז החל אביו פתאום ללכת בכל יום לבית הכנסת להתפלל במניין ולומר קדיש לעילוי נשמתו, כשרוברט מצטרף אליו מידי פעם כשהוא מתפלל על הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב *שעון חורף* סוף זמן ק"ש לשבוע הבעלי"ט 8:25-8:20

כניסת שבת: 5:19 יציאת שבת: 6:11 יציאת שבת: 6:50

ידיים ללא ברכה (ש"ע סי' קנח ס"ב-ג) והאוכל פחות מכזית פטור מנטילת ידיים (ש"ע סי' קנח ס"ג) והמחמיר ליטול ידיו [ללא ברכה] תבוא עליו ברכה. (משנ"ב ס"ק י, כה"ס ס"ק י, ולקו"י לגר"י יוסף סי' קנח ס"ד, הלכה כדורה לגר"ד יוסף סי' קנח ס"ז)

ג. אם בא לאכול תבשיל או מאפה מחמשת מיני דגן כגון עוגות, שברכתן "מזונות" אינו צריך ליטול ידיו (ש"ע סי' קנח ס"א, משנ"ב ס"ק ו הלכה כדורה ס"ג).

הטעם: לא תיקנו חז"ל נטילת ידיים אלא לסעודה שאוכל בה לחם וכי"ב שמברכים עליו "המוציא לחם מן הארץ" (ש"ע ס"ס, הלכה כדורה ס"ט).

ד. אם "קובע סעודתו" על מאפה שברכתו "בורא מיני מזונות", מברך ה"המוציא" וברכת המזון כמו לחם (ש"ע סי' קנח ס"ה) וכן חייב בנטילת ידיים כמו בלחם (ענין בש"ע סי' קנח ס"ה שכתב "ואינו קובע סעודתו... אין צריך נטילת ידיים.. משמע כשקובע סעודתו חייב, משנ"ב ס"ס ה, ולקו"י סי' קנח ס"ו) ויש אומרים שאף מברך על נטילה זו ויש חולקים, ולכתחילה לא יברך והמברך יש לו על מה לסמוך (ולקו"י ס"ס וס"ג הש"ס לו הרש"ל עובדי יוסף זאק"ל, ענין בהלכה כדורה סי' קנח ס"ג, פסקי תשובות לגר"ש כרעניץ סי' קנח ס"ה שכתב "להימנע מלברך). [הסוברים לברך" מגן אברהם סי' קנח ס"ק ב, טורי זהב ס"ק ב, משנה ברורה לחפץ חיים ס"ק ת, כף החיים סופר ס"ק מו, ברכת ה' לגר"מ לוי ח"ב פ"ב ס"ג, ועוד גדולי אחרונים נוספים].

ה. כל דין של "קובע סעודתו" על עוגה שנטול ידיו ומברך עליה "המוציא" וברכת המזון היא דווקא כשנאפת בתנור [דמוי לחם] אבל עיסת בצק שנתבשלה או טיגנה אינה נקראת לחם ואין אפשרות לקבוע עליה סעודה (ש"ע סי' קנח ס"ג, משנ"ב ס"ק סח).

ו. "קובע סעודתו" פירושו שאוכל שיעור מסוים שהוא 4 בצים" היינו 216 גר' (וטוב להחמיר לאכול 230 גר'), שאז נוטל ידיו מברך "המוציא" וברכת המזון, ואם אכל פחות משיעור זה (216 גר') מברך "בורא מיני מזונות" ו"על המחיה", מכל מקום לכתחילה נכון להזהר שלא לאכול משיעור 3 בצים" דהיינו 162 גר' ועד שיעור 216 גר' (הליטת עולם ח"ב עמ' קיב-קק, הלכה כדורה סי' קסח ס"ט).

תהליך נטילת הידיים [המשך]

ז. סדר הנטילה להלן: בודק ידיו מחוצצים קודם הנטילה (ש"ע סי' קנח ס"א) מכוון בעת הנטילה "לנטילה המכשרת לאכילה" (ש"ע סי' קנח ס"ג) וממלא את הכלי מים ביד ימין ומוסרו ליד שמאל ויד שמאל תשפוך על יד ימין עד חיבור היד לזרוע 3 פעמים בזה אחר זה וימסור את הכלי לימין וישפוך על יד שמאל כנ"ל 3 פעמים (כה"ס סי' קנח ס"ד, הלכה כדורה סי' קנח ס"ט, ולקו"י סי' קנח ס"ח).

בעת הנטילה יהפוך ויסובב ידיו וגם יפתחם כדי שיבואו המים לכל היד (הליטת עולם ח"ב עמ' סזד). יברך "על נטילת ידיים" (ש"ע סי' קנח ס"א) וינגב את ידיו (ש"ע ס"ס יב).

ח. אין להפסיק בדיבור בין הנטילה לניגוב, מכל מקום אם הפסיק בדיבור קודם הניגוב ולפני שברך "על נטילת ידיים", אינו צריך לחזור וליטול ידיו, אלא יברך וינגב. מכל מקום לדברים שבקדושה [כגון: קדיש, קדושה, ענית "אמן" על ברכה] מותר לענות.

אבל בין הברכה לניגוב לא יענה גם בדברים שבקדושה ובשעת הניגוב יזהר שלא להפסיק כלל (ולקו"י סי' קנח ס"א, קיצור ילקו"י סי' קנח ס"ב, יד, הלכה כדורה סי' קנח ס"ב).

ט. יש נוהגים לומר לאחר הנטילה קודם הברכה את הפסוק "שאו ידכם קודש וברכו את ה'" ויש אומרים שגביר לאומרו כיון שלא נזכר בדברי האר"י ז"ל, והמקל לאומרו אין למחות בידו שיש לו על מה לסמוך, מכל מקום לכתחילה נכון שלא להפסיק ע"י אמירתו בין הנטילה לברכה (הלכה כדורה סי' קנח ס"ב, ולקו"י סי' קנח ס"ב).

י. אם נטל ידיו ולאחר מכן הסתפק אם ברך "על נטילת ידיים", אפילו אם הסתפק קודם הניגוב לא יברך (מג"א סי' קנח ס"ק טז, כה"ס סי' קנח ס"ק פ, הלכה כדורה סי' קנח ס"א).

יא. אם נטל מקצת ידו ולא ניגבה ואותו חלק "רטוב מאוד" [באופן שאם יגע באצבע באותו מקום רטוב ואח"כ יגע במקום אחר הוא ירטב] יכול ליטול את שארית ידו ועלתה לו הנטילה, ואם לא רטוב כל כך או שברך ניגב ידו צריך לחזור וליטול מחדש (הליטת עולם ח"ב עמ' סז).

יב. הרוצה לטבול ידיו בנהר או בכינרת לצורך נטילת ידיים צריך להכניס שתי ידיו בפעם אחת לתוך המים (ש"ע סי' קנח ס"ד). ואינו צריך להטבילם שתי פעמים או שלוש וכן אינו צריך לנגב את ידיו וכן אינו צריך להגביה את ידיו כמו בנטילת ידיים (ש"ע סי' קנח ס"ט).

יש אומרים שעל פי הקבלה אף המטביל ידיו צריך להטבילן שלוש פעמים ולהגביה ידיו (בא"ח טהרות ס"ב, כה"ס ס"ק כג, הלכה כדורה סי' קנח ס"ז).

יג. המטביל ידיו בנהר או בכנרת מברך בשם ומלכות "על נטילת ידיים" כדין נוטל ידיו מכלי (ש"ע סי' קנח ס"ד) וכן נהגו גם האשכנזים (משנ"ב ס"ק לז, הלכה כדורה ס"לח).

ובדיעבד אם ברך "על טבילת ידיים" או "על שטיפת ידיים" יצא ידי חובה (כה"ס ס"ק כה, הלכה כדורה ס"ט).

משרדי "האיחוד" טל: 08-8644452 *לא לעיין בתפילה* דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

התמדתו של אביו במשך 12 חודש. בקיץ בו סיים את לימודיו בקולג', קיבל אביו התקף לב פתאומי. רوبرט מיהר לבית החולים, קשה היה לו לזהות את אביו שהיה מחובר לכ"כ הרבה צינורות, הוא התיישב לצידו ולחש לו: "אבא, אני כאן, אתה שומע אותי?". בקול חלוש והמון מאמצים לחש לו אביו: "רובי, תודה לאל שאתה כאן, אני רוצה שתבטיח לי משהו, אתה הבן היחיד שלי, אם לא אצליח לעבור את זה הפעם, אני רוצה שתבטיח לי שתאמר עלי קדיש", "אני מבטיח" לחש לו רוברט כשדמעות בעיניו. ההבטחה לאביו לא איחרה להתממש, לאחר מס' ימים נפטר אביו, רוברט חש את גודל כאב והאובדן ומיד לאחר ה"שבעה" הלך לבית הכנסת לומר קדיש. בי"כ הקרוב לביתו היה בי"כ אורתודוקסי, רבי יעקב רב בית הכנסת סייע לו לאורך התפילה והסביר לו את משמעות אמירת הקדיש וכי ע"י אמירתו הוא מתחבר לעם היהודי ומודיע על מחויבותו לשמור ולקיים את 613 המצוות שנצטוונו מהבורא. הוא הזמינו לבוא ולשמוע את השיעור בחומש שהוא מעביר בביה"כ, רוברט החל להגיע לשעורים ובהמשך אף הגיע להתארח אצלו בשבתות.

זמן קצר אחרי שסיים את אמירת הקדיש על אביו קיבל מכתב שהוא מגויס לצבא ארה"ב עקב מעורבותה במלחמת וייטנאם, הוא הגיע לביתו של רבי יעקב להיפרד ממנו "רבי, באתי לומר שלום אך נראה לי שיהיה לי קשה לשמור בחזית 613 מצוות, אז בבקשה תבחר בשבילי מצווה אחת אותה אשמור בכל מצב". רבי יעקב התלבט במה לבחור ולפתע אורו עיניו: "תקיים את מצוות נטילת ידיים לפני שאתה אוכל לחם, זו מצווה שלא תלחיץ אותך ולא תערים עליך קשיים בקיומה, קיים אותה ככל יכולתך והיא תגן עליך גם במצב הקשה והנאוש, הרבה הצלחה ותכתוב לי ברגע שתוכל". ואכן במהלך האימונים הצליח רוברט לקיימה ללא קשיים עד שפעם אחת אחרי שהייה של 6 חודשים בג'ונגל של דרום מזרח אסיה נשלחה המחלקה לפשיטה לילית בתוך קו האויב, לאחר מס' שעות של קרב חשו החיילים ברעב, הם הוציאו את מנות הקרב תפוזים, סרדינים ולחם, רוברט כמעט הצטרף אליהם אך הוא נזכר שעליו ליטול ידיים, בשקט בלי שאיש יבחין הוא התרחק מהמחנה, היעד נחל במרחק 800 מטר, שום דבר לא עמד בדרכו, הוא הבטיח לרב וזה גם לע"נ אביו, הוא זחל על האדמה והגיע לנחל ונטל את ידיו ושמה שהוא זוכה לקיים את המצווה. לפתע פילחו יריות את דממת הג'ונגל, הוא נותר במקום המסתור עד שחזר השקט לאזור וחל חזרה למחנה. לגלות שאף אחד מחבריו לא נותר בחיים.

מעשה שהיה

מה מקווה מטהר?

ארגון "טהרת הבית" בראשות הר"ג בן ציון מוצפי שליט"א ביקשו לבנות מקווה בבסיס חיל האוויר "עובדה", הרב מוצפי בכבודו ובעצמו הגיע למקום, אך כולם ישוב והמתינו למפקד הבסיס. משנכנס עמדו כולם לכבודו, הוא שאל: "מה סדר היום?" ואז הבחין ברב היושב ותמה: "מה עושה פה כבוד הרב?", "באתי לבנות כאן מקווה" השיב הרב מוצפי "חבל שבאת למקום כל כך רחוק, תסלח לי, אבל כאן בבסיס שלי לא יהיה מקווה", השיב המפקד. "למה לא?" שאל הרב מוצפי. "אם אני אביא ליישיבת פנונוביץ' שני מטוסים תסכים לשים אותם אצלם בחצר?" שאל המפקד. "קודם כל תביא, חוץ מזה, בפנונוביץ' לא צריך מטוסים, אבל כאן צריך מקווה. לא באנו סתם, יש כאן המון משפחות ויש דרישה", אמר הרב. "אין בעיה, מי שרוצה מקווה אני אסדר לו הסעה לבני ברק", "זה לא עובד ככה, אנשים לא ייסעו בשביל מקווה, הם רוצים כאן. מה הבעיה שלך לאשר את זה? אתה לא משלם שקל". "תראה אין לי כלום עם הדת, אני אוכל ביום כיפור ואשתי עוד יותר גרועה ממני", אמר המפקד. "אין יותר גרוע" אמר הרב והחל להסביר לו את חשיבות העניין עד שהתרכך ואמר: "טוב, תשלחו בקשה, אני אעביר לדרגים הגבוהים", האישורים הוכנו ולאחר תשעה חודשים החלו לבנות. שבועיים לאחר תחילת הבניה התקשר מפקד הבסיס לרב מוצפי ושאלו: "תגיד, למה הפועלים לא באו כבר יומיים?". הרב הרים טלפונים לברר וחזר אליו עם תשובה היות ומדובר בפועלים גויים עושים להם בעיות בבדיקת, "תשלח אותם אלי, אתן להם אישור כדי שלא יעכבו את בנית המקווה", השיב המפקד. לאחר תקופה התקשר המפקד לרב מוצפי בבקשה: "אני רוצה שתפתח את המקווה בעשרה ביולי".

"בסדר, מה אתה רוצה שאקנה לך לכבוד הפתיחה?" שאל הרב, "אני לאחר הפתיחה נוסע לצרפת, בטקס הפתיחה אני לא אלבש כיפה, אבל אשמה לציצית מתחת למדים ולאשתי ארצה פמוטות לשבת", "אשתך, זו שפחות ממך?", "זו שפחות ממני", אמר המפקד.

בעשרה ביולי נערכה פתיחה יפה למקווה, ומישהו אמר למפקד בצחוק: "תגיד דבר תורה" והוא אמר: "ראיתי כל מיני סוגי יהודים, יש ספרדים ואשכנזים, וכל מיני סוגים של חסידויות, אבל יש דבר אחד שיש לכולם בכל העולם וזה המקווה, סימן שזה משהו אמיתי וטהור". בסיום המסיבה ניגש המפקד לרב בבקשה להיפגש עם רב בינלאומי לפני נסיעתו לצרפת. הרב מוצפי הביאו למרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א והציג אותו כמפקד בסיס של טייסים שעזר לבנות מקווה. רבי חיים ברכו: "ברכה והצלחה", המפקד אמר: "לא באתי לקבל ברכה, באתי לברך את הרב...", "למה אני צריך שתברך אותי?", "אמרו לי שאני בא לרב גדול בינלאומי, חשבתי שאני אבוא למקום מפואר, ארמון. וכשבאתי ראיתי כזה מקום פשוט, אני רוצה לברך אותך שירבו כמותך בישראל". רבי חיים ענה: "אמן", ואחר הוסיף ואמר: "אני מברך אותך שיהיו לך ילדים בריאים". המפקד הקשוח התחיל לבכות, איש לא הבין למה וגם לא העז לשאול. בערב רה"ש התקשר מפקד הבסיס לרב מוצפי מהתרגשות ואמר לו: "יש לי סיפור מדהים לספר לך, בהתחלה התנגדתי לבנית המקווה ואחר כך הסכמתי, כעת אספר לך מה עומד מאחורי זה... אני ואשתי נשואים 15 שנה, ושנתיים לאחר נישואינו נולד לנו בן, מיד שנולד גילו שיש לו מחלה נדירה והוא נפטר לאחר כמה שנים. נולדו לנו כמה ילדים וכולם נפטרו בזה אחר זה, אין לך מושג כמה צער וכאב היו מנת חלקנו, ומה יעשה חילוני כמוני? השקעתי עצמי בצבא והגעתי עד לתפקיד של מפקד בסיס "עובדה", שבוע אחרי עוד מקרה מצער שכזה הגעת אלינו לבסיס, אני הייתי גם ככה ממורמר ואמרתי לעצמי שמקווה לא יהיה כאן, הפעלתם קשרים ומשרד בטחון אישר, אמרתי לעצמי: אני אטרפד את זה... אבל שבוע אחר כך התקשרו אלינו ממכון מחקר אמריקני יוקרתי שהפעלנו קשרים להתקבל אליו, שהם השיגו מימון להכניס אותנו למחקר שלהם, הרופא ששוחח אתי אמר לי: "אני יהודי כמוך, ואני אורתודוקסי, אתה לא חייב וזה גם לא קשור למחקר, אבל אני מציע לך לשמור על קדושת הבית היהודי", מסמיכות האירועים הבנתי שזה לא מקרי ואמרתי לו: "בדיק עכשיו רוצים לבנות בבסיס שלי מקווה". הוא השיב: "נהדר, זה מתאים לך מאד", ואז התקשרתי אליו ושאלתי מדוע הבניה מתעכבת, בינתיים ערכנו את המחקרים וחזרנו לארץ ובדיק אז היתה חנוכת המקווה, ואח"כ הבאת אותי לרב שלך, האמת רציתי ברכה, אבל הכבוד שלי לא נתן לי לבקש ואז פתאום הרב זורק לי ברכה, "שהילדים שלך יהיו בריאים", זה היה כמו מהלומה שהרי איש מהאנשים שם לא ידע דבר ואתה שומע את הדברים רק כעת, אז איך הוא ידע? אמרתי לעצמי: "יש לו רוח הקודש". שבוע לאחר שנסענו לצרפת עם הציצית שלך והפמוטים, קבלתי טלפון מהרופא שאמר לנו בהתרגשות שהבעיה שלנו פשוטה וניתנת לפתרון בקלות וחבל שלא באנו עד היום... ואכן בבדיקות שנעשו התברר שהעובר בריא ושלם...הברכה של הרב שלך התקיימה במלואה".

(אנשים מספרים על עצמם 10- חיים ולדר)

הלכות נטילת ידיים לסעודת פת [ז]

פינת ההלכה

א. מצוה מדברי חכמים [מדברנן] ליטול ידיים בכלי עם מים לפני הסעודה שאוכל בה לחם (סו"ע לור"ח סי' קנ"ה וכו"מ סי' ק"ג וסי' קנ"ט סי"א). וצריך להיזהר מאוד בנטילת ידיים, שכל המזלזל בזה חייב בנידוי ובא לידי עניות ונעקר ח"ו מן העולם (סו"ע סי"ט).
על מה צריך נטילת ידיים [המשך]
ב. אם אוכל לחם שברכתו "המוציא" בשיעור כביצה [לספרדים 50 גר' ולאשכנזים 57 גר'] נוטל ידיו בברכה [על נטילת ידיים] והאוכל שיעור בין ביצה לכזית [לספרדים 27 גר' ולאשכנזים 30 גר'] נוטל